

MARJUTA SLAMIČ, IGRALKA

Današnji svet se osvobodene ženske boji

Marjuta Slamič, članica igralskega ansambla **SNG Nova Gorica**, je konec lanskega leta prejela Severjevo nagrado za vlogo Bogdane v komediji *Jerebika, štrudelj, ples pa še kaj* Simone Semenič. Kot je v utemeljitvi nagrade zapisala žirija, je »v vlogi farovške gospodinje dar za naravno in detajlirano podajanje – tako tipičen za Marjutino igro pred kamero – nadgradila s smislom za komično, čutnostjo in primorskim temperamentom. Pri tem je izkoristila vse prednosti izražanja v domačem, ajdovskem narečju.« In tako smo se kar naenkrat znašle skupaj tri Ajdovke, ki se poznamo že od otroških dni in pripadamo isti generaciji, le da sta bili dve fizično prisotni, tretja pa je s svojim delom prepletala niti pogovora o ženskah, njihovi moči, polnokrvnosti, sprejemanju sveta in sebe, pa tudi čudežu življenja.

Sprašuje: **KATJA ŽELJAN**

Foto: **VORANC VOGEL**

Besedilo Simone Semenič, ki je napisala komedijo *Jerebika, štrudelj, ples pa še kaj*, so nekateri umetniški vodje slovenskih gledališč zavrnil, saj je avtorica v napotkih za uprizoritev med drugim zapisala: »Če imajo igralka in igralci kakršen koli predsodek ali težave z goloto in seksualnostjo na odru, naj ne sodelujejo pri uprizarjanju tega besedila.« Kako ste se kot glavna protagonistka uprizoritve besedila v koprodukciji **SNG Nova Gorica** in Sloven-

na odru nemogoče uprizoriti. Torej smo morali dobiti nov način uprizarjanja.

Sprašujem se, kako zahtevno je improvizirati seks in orgazme v dvorani, kjer obiskovalci v maskah, upoštevajoč vse ukrepe za zaježitev covida, najbrž povsem drugače »dihajo« s predstavo, kot bi v normalnih razmerah. Najbrž v takšnih okoliščinah ni prav lahko biti v vlogi, ki vseskozi poganja dogajanje, mu daje takt in spodbuja radoživost.

☞ Moški in ženske se imamo skupaj fino ter osrečujemo drug drugega, ni pa to pogoj za moj obstoj ali za obstoj koga drugega. Čas bi že bil, da bi to spoznali.

skega mladinskega gledališča spopadli s seksualnostjo, ki je v predstavi ključna na več ravneh?

Ko smo igralci prebrali prvo didaskalijo Simoninega teksta, smo vsi skočili v zrak. A že takoj, ko smo se usedli k prvi vaji, smo se pogovorili, kdo bi v komediji sodeloval in kdo ne, pa tudi, kako se bomo izvedbe lotili. Mislim, da se je tematike seksualnosti lotil vsak posebej. Vedeli pa smo, da bi bilo škoda, če tekst ne bi bil uprizorjen. Simona sicer nikjer ni zapisala, da bi se moral kdor koli kjer koli sleči. To je bila njena provokacija, kaj smo kot igralci pripravljeni narediti, da bi stali na odru. Vsaj jaz sem to razumela bolj kot provokacijo za nas ustvarjalce kot za občinstvo. Je pa res, da so spolni akti v besedilu napisani tako nazorno, da jih je

(smeh) Vedela sem, da bo vloga Bogdane zalogaj, a se na vsaki predstavi sprostim, saj imam enkratne kolegice in kolege, s katerimi skupaj poganjamo dogajanje na odru. Moram reči, da sem pri študiju lika ves čas uživala in zelo počasi pustila, da je Bogdana prihajala vame. Zahvaliti se moram tudi režiserju Juretu Novaku, ki je bil dovolj senzibilen in me ni nikamor porival. Rekel mi je, naj delam po svoje in naj na oder pripeljem to primorsko boginjo. Počasi se je vse skupaj sestavilo. Res pa je, da maske na obrazih občinstva naredijo pregrado. Saj pride nekaj energije gledalcev nazaj na oder, a ne toliko kot sicer.

Najbrž ste bili kot Ajdovka, ki uprizori naslovni lik besedila, ki ga je prav tako

napisala Ajdovka, naravnost odlična izbira za vloga Bogdane.

Dvomim, da je Simona razmišljala o meni, ko je igro pisala. *(smeh)* Je pa res, da sem bila z jezikovnega vidika najbrž dobra izbira, čeprav tekst ni napisan ravno po ajdovsko, temveč v podnanoščini, torej v jeziku zgornje Vipavske doline. Glede na to, da sem vse življenje živela v tem prostoru, tip ženske, kot je Bogdana, tudi dobro poznam. Resda bi ga lahko našel kjer koli v naši državi, vendar je njena vehemenca mogoče res malo bolj mediteranska in odprta.

Kakšna je ta primorska polnokrvna ženska? Imate tudi vi nekaj tega v sebi?

Mislim, da jo kar imam. Polnokrvno primorsko žensko doživljam kot odprta vrata, do katerih lahko vedno pride vsak in bo pri njej zmeraj dobil jesti. Poleg tega ima ogromno srce.

Kaj pa jo dela drugačno od drugih žensk?

Najbrž prav odprtost sprejemanja. Ne bi si upala reči, da je to pogojeno z regijo oziroma geografijo, brez dvoma pa del sprejemanja tiči tudi v dejstvu, da je bilo primorsko okolje v preteklosti zatirano in zato tudi bolj partizansko. Ampak tukajšnji ljudje so ob nedeljah prav tako hodili k maši, torej so enakovredno verovali v boga in v Tita. To je bila ista ljubezen. In zdi se mi, da je prav od tod izhajala odprtost sprejemanja.

Čeprav je bila vaša uprizoritev Bogdane nagrajena s Severjevo nagrado, pa so odzivi na igro, ne na vaše igranje, različni; mnoge je lik Bogdane zelo zbodel. Zakaj mislite, da je tako?

Bogdana je zelo svobodomiselna kuharica pri vašem župniku. Je vse to, kar bi si ženska morala dovoliti. Je odprta, rada ima spolnost: in rada jo ima sama, z moškim in žensko. Današnji svet je še vedno moški svet, čeprav vsi govorimo o sprejemanju enakopravnosti. In današ-

nji svet se osvobodene ženske boji, ker je osvobodena ženska močna ženska. Je ženska, ki ne potrebuje partnerja, da bi bila zadovoljna. Tudi po mojem mnenju bi tako moralo biti. In podobno bi moralo veljati za moške, ki ne bi smeli potrebovati ženske, da bi bili srečni. Moški in ženske se imamo skupaj fino ter osrečujemo drug drugega, ni pa to pogoj za moj obstoj ali za obstoj koga drugega. Čas bi že bil, da bi to spoznali.

Ko sva se s Simono nazadnje pogovarjali, je dejala, da so bile ženske v njeni

☹ Jaz sem del monstroznih žensk. Govorim seveda o ženskah, ki jih poznam oziroma sem jih poznala. Pa tudi tiste, ki jih nisem poznala, so bile menda take. Bile so zelo močne. In predvsem zelo svobodomiseln. Vse so bile glasne in, normalno, tudi kdaj neslišane. A so hkrati znale svojo neslišanost transformirati ne v jezo in užaljenost, temveč v nekaj popolnoma drugega: vrgle so se v vzgajanje.

družini vedno glasne, ne pa tudi slišane. Kako pa je bilo v vaši družini? Kako so vas te ženske oblikovale?

Jaz sem del monstroznih žensk. Govorim seveda o ženskah, ki jih poznam oziroma sem jih poznala. Pa tudi tiste, ki jih nisem poznala, so bile menda take. Bile so zelo močne. In predvsem zelo svobodomiseln. Vse so bile glasne in, normalno, tudi kdaj neslišane. A so hkrati znale svojo neslišanost transformirati ne v jezo in užaljenost, temveč v nekaj popolnoma drugega: vrgle so se v vzgajanje. V moji generaciji sem bila v sorodstvu edino dekle med samimi fanti, zato je bila vsa ta ženska energija najbolj skoncentrirana prav name. Lahko bi rekla, da sem z Bogdano naredila *hommage* (poklon) moji noni, predvsem z vidika, kako naj bi se človek delil in razdal.

Kako močna in trdoživa pa mora biti ženska, ki se danes odloči za poklic igralke?

Mislim, da poklic igralke nima nič z močjo, bolj z nemočjo. Zdaj ženski ni treba biti močna, da postane igralka; to je bolj klic v tebi. Igralstvo je namreč res poklic, ki te pokliče. Oder te pokliče. Pri povedovanju zgodb te pokliče. Zdi se mi, da je morala biti ženska včasih močnejša, če se je odločila za ta poklic. Danes nam je marsikaj olajšano. Ženske igralke so namreč prebile že marsikateri led.

Ampak tak specifičen način življenja ni za vsakogar.

Ni, seveda ne. A ko se zanj odločaš, še ne veš, da je to specifičen način življenja. *(smeh)* Vseeno pa mislim, da se igralke in igralci temu poklicu ne bi odrekli zaradi načina življenja. Mogoče zaradi česa drugega. Ko ti enkrat po žilah teče igralska kri, jo zelo težko zamenjaš.

Bi se še enkrat odločili za ta poklic ali bi si izbrali »lažjo« pot?

V meni je malo ciganske narave in ta način življenja mi zelo ustreza. Vem pa, da ko-

legicam, ki so matere, ni prav lahko. Da je doma kar napeto pred večernimi vajami in predstavami.

Za vami je več kot dvajsetletna uspešna igralska kariera, v kateri se je nabralo že okrog 60 gledaliških in filmskih vlog ter več pomembnih nagrad. Ali mogoče že delate »obračun« s sabo, je še kaj, kar bi vas v prihodnosti mikalo narediti?

Ne bom rekla ravno, da me to mika – najti moram ustreznejšo besedo –, mene ves čas vleče k filmu. A vleče me k samemu filmu, ne k filmski igri, tako da bi na tem področju rada več delala. Tudi v gledališču si želim še vedno igrati dobre vloge, predvsem pa bi se rada imela dobro, v dobrih ekipah, dobrih ansamblih in dobrih konstelacijah. Pri tem »obračunu« ves čas ugotavljam, da je v tem, kar počneš, edino pomembno, da je bila zgodba pravilno povedana in da si jo povedal z ljudmi, s katerimi si se

imel fino, brez gledaliških zdrah, podtikanja, česar koli. To ti najbolj ostane, vsaj meni.

Koliko je v svetu gledališča zdrah, o katerih govorite? Beremo in slišimo marsikaj.

Igralstvo je poklic, v katerem si ves čas ocenjevan, zato je mogoče včasih nekoliko težje uvideti, da smo vsi na isti barki. Poleg tega bi vsi radi delali čim več in v čim boljših vlogah, saj jih vsi potrebujemo. Nismo namreč odvisni od sebe, razen če sami ustvarimo določen projekt. Če si zaposlen v določeni gledališki hiši, vlogo dobiš, zanj te izberejo, vlog si ne izbiraš sam. Tako se razvija nezadovoljstvo. In iz tega se začnejo kresati iskre. Poleg tega imamo igralke in igralci, da to sploh lahko postanemo, kar velik ego. In potem kdaj pa kdaj ti egi trčijo drug ob drugega. Po drugi strani pa ves čas delamo z energijo in smo neprenehoma na neki energijski ravni. Zato moramo biti tudi sami dovolj higienični, da tega ne packamo. A ker je v našem svetu raven komunikacije največkrat zelo odkrita, lažje prevladujejo ali ljubezni ali razdori.

Kako se sicer počutite v štiridesetih, kjer sva zdaj?

Meni so štirideseta super. Z vsakim letom mi je lažje, bolje, sploh ne razumem strahu pred staranjem. Jasno, da se spreminjaš, ampak meni je to v redu. Ne bom rekla, da mi je bilo tako ves čas, a sem se hitro sprijaznila s svojimi leti in spremembami, ki jih prinašajo.

☞ **Meni so štirideseta super. Z vsakim letom mi je lažje, bolje, sploh ne razumem strahu pred staranjem. Jasno, da se spreminjaš, ampak meni je to v redu. Ne bom rekla, da mi je bilo tako ves čas, a sem se hitro sprijaznila s svojimi leti in spremembami, ki jih prinašajo.**

V družbi, ki je obsedena s podobo večne mladosti in lepote, so takšna stališča bolj redka.

Če nekdo potrebuje botoks in lepotne operacije, da bi se dobro počutil, nimam proti temu nič. Meni povsem zadošča obisk kozmetičarke vsake toliko časa. (smeh) Mislim pa, da je ključno to, da se pomiriš s seboj. Da se pomiriš s samim seboj, moraš prebroditi in seveda tudi preživeti iskanja in nemire, ki si jih doživljal prej. Le tako lahko vidiš, kam pravzaprav potuješ. In to je ta čudež življenja. Da počasi potuješ v eno smer.

Že veste, kaj boste v naslednjem življenju?

Ne vem. Bom videla, kako dobro bom oddelala v tem ... (smeh) Mislim pa, da do naslednjega ne bom prišla, če v tem ne bom res dobro oddelala.

Torej boste vloge naštudirali tako popolno, kot se vaša mama (Ivana Slamič, upokojena profesorica slovenščine in književnosti) loti analize dnevnških zapisov Danila Lokarja?

Moja mama je veliko bolj detaljna in študijozna od mene. Jaz sem bolj intuitiven človek in ves čas delujem predvsem na tej ravni. Je pa res, da med študijem vloge veliko preberem na to temo, pogledam si filme in dokumentarce, ki se ukvarjajo s problemom, s katerim se trudim ukvarjati tudi sama.

Ali današnja družba daje dovolj poudarka intuiciji, o kateri govorite?

Kje pa! Mislim, da bi morali sebi in svojemu občutku bolj zaupati, hkrati pa si vzeti malo več časa, da bi se resnično posvetili sebi. Življenje je namreč postalo velika dirka. Zdi se mi naravnost neverjetno, ko tolikokrat slišim, da ljudje nimajo časa, da bi šli v gozd, pogledali v nebo. A kako človek nima časa, da bi se zavedal, kje je, na katerem planetu živi, se osredičil v prostoru, v katerem je? Saj vendar nismo na Marsu! Smo na planetu Zemlja! Mislim, da bi se morali začeti bolj ukvarjati s tem, kaj lahko damo družbi, ne pa, kaj lahko družba da nam. In kaj lahko damo planetu, ne pa, kaj nam ta planet lahko da.